

Náhrada škody a Úmluva CMR

Čl. 28 Úmluvy CMR dopadá i na situace, kdy se osoba na základě národního práva domáhá nároků, které jsou upravené Úmluvou CMR. Dopravce se v takovém případě může odvolat na omezující ustanovení Úmluvy CMR, avšak pouze vůči nárokům vyplývajícím z Úmluvy CMR a týkajících se ztráty zásilky, jejího poškození nebo překročení dodací lhůty u přepravy, na kterou se vztahuje tato Úmluva.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 2477/2019-374, ze dne 29.1.2020)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně TWEN a.s., se sídlem B., Slovenská republika, zastoupené JUDr. K.Č., advokátkou se sídlem K., se zmocněncem pro doručování písemností advokátem Mgr. J.K., se sídlem P., proti žalované DHL Express (Czech Republic) s.r.o., se sídlem O., zastoupené Mgr. F.Z., Ph.D., advokátem se sídlem P., vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 4 Cm 1/2017, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 3. 2019, č. j. 4 Cmo 174/2018-316, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 3. 2019, č. j. 4 Cmo 174/2018-316, a rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 7. 2018, sp. zn. 4 Cm 1/2017-252, se zrušují a věc se vrací Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Olomouci (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 28. 3. 2019, sp. zn. 4 Cmo 174/2018-316, výrokem I. potvrdil rozsudek Krajského soudu v Ostravě (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 27. 7. 2018, sp. zn. 4 Cm 1/2017-252, ve výroku I., kterým bylo žalované uloženo zaplatit žalobkyni částku ve výši 968 048,55 Kč spolu s 7,05 % p.a. úrokem z prodlení z této částky od 3. 11. 2013 do zaplacení; výrokem II. změnil zamítavý výrok II. rozsudku soudu prvního stupně tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni 7,75 % p.a. úrok z prodlení z částky 968 048,55 Kč od 3. 8. 2012 do 2. 11. 2013 a výroky III. a IV. rozhodl o náhradě nákladů řízení, které je žalovaná povinna žalobkyni zaplatit.

Odvolací soud vyšel ze shodných skutkových zjištění jako soud prvního stupně, že žalobkyně koupila elektroniku od společnosti Xzone s.r.o. s tím, že součástí objednávky byla i doprava zboží od společnosti Xzone s.r.o. určenému příjemci v Londýně - společnosti A One Distribution Ltd., a toto zboží společnosti Xzone s.r.o. zaplatila. Společnost Xzone s.r.o. na základě smluvního vztahu s žalovanou předala zásilku obsahující elektroniku k přepravě dne 12. 3. 2012 žalované, která ji měla doručit do sídla společnosti A One Distribution Ltd. na zadanou adresu v Londýně, přičemž jako kontaktní osoba byl uveden pan T. N. Tato londýnská společnost zásilku neobdržela. Žalovaná tvrdila, že zásilku doručila dne 12. 3. 2012 a převzal ji pan Bily, která však podle zjištění soudu nebyla zaměstnancem společnosti A One Distribution Ltd. Potvrzení o doručení zásilky podle pokynu odesílatele žalovaná neprokázala.

Odvolací soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně správně zjištěný skutkový stav právně posoudil, když aplikoval Úmluvu OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (vyhl. č. [160/1991](#) Sb.) - dále jen „Úmluva OSN“. Z jejího ustanovení čl. 31 a 67 a s ohledem na skutečnost, že žalobkyně za přepravu zaplatila společnosti Xzone s.r.o., která splnila svoji povinnost sjednáním dopravy s žalovanou, odvolací soud dovedl, že porušením povinnosti žalovanou vznikla žalobkyni škoda, neboť v době, kdy došlo ke ztrátě zásilky, nebezpečí ztráty zásilky nesla žalobkyně; závazek žalované vůči

společnosti Xzone s.r.o., který žalovaná porušila, měl tak dopad do právní sféry žalobkyně a vedl ke vzniku majetkové újmy žalobkyně. Podle odvolacího soudu poukázal soud prvního stupně správně na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 379/2001, řešící otázku odpovědnosti mimosmluvní, tzv. deliktní (§ 420 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku platného do 31. 12. 2013 – dále jen „obč. zák.“), která není vázána jen na smluvního partnera, ale vztahuje se i k poškozenému, který není účastníkem smlouvy, jež byla porušena, a to za předpokladu, že mezi protiprávním jednáním škůdce a újmou vzniklou poškozenému je vztah příčiny a následku. Jestliže žalovaná založila svoji procesní obranu na tvrzení, že odpovědnost za způsobenou škodu je komplexně upravena Úmluvou o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě, vyhl. č. [11/1975](#) Sb. (dále „Úmluva CMR“), podle níž přepravce odpovídá za škodu odesílateli či příjemci zásilky, kterými žalobkyně nebyla, žalovaná nemůže být žalobkyni za vzniklou škodu odpovědna. Žalovaná pomíjí, že žalobkyně z této Úmluvy svůj nárok nedovojuje; domáhá se náhrady škody podle § 420 obč. zák. Úmluvou CMR se řídil vztah mezi Xzone s.r.o. a žalovanou, ale tuto Úmluvu CMR již nelze použít pro vztah mezi žalobkyní a žalovanou, protože tyto subjekty mezi sebou žádnou přepravní smlouvu neuzavřely. Jelikož žalobkyně prokázala, že došlo ke ztrátě zásilky, která byla jejím vlastnictvím, vznikla ji podle závěru odvolacího soudu škoda, která je v příčinné souvislosti s porušením povinnosti žalované, vyplývající ji ze smlouvy o přepravě, uzavřené žalovanou se společností Xzone s.r.o., tj. povinnosti doručit zboží převzaté k přepravě určenému příjemci. Odvolací soud proto potvrdil vyhovující rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, jestliže žalobkyně prokázala i výši škody, sestávající z ceny zaplaceného přepravovaného zboží a jeho přepravy a spočívající rovněž ve ztrátě zisku, kdy žalobkyně prokázala, že zboží zakoupila za účelem jeho dalšího prodeje odběrateli ve Francii a získání očekávaného zisku, představující rozdíl mezi cenou zboží, kterou žalobkyně zaplatila svému dodavateli a cenou, která byla dohodnuta s odběratelem žalobkyně. Odvolací soud proto považoval rozsudek soudu prvního stupně za správný i co do prokázané výše náhrady škody ve výši 1 023 037,20 Kč, skládající se z ceny ztraceného zboží ve výši 938 742 Kč, z ceny dopravy ve výši 8 684,96 Kč a z ušlého zisku ve výši 75 610,24 Kč. Vyšel z toho, že bylo doloženo, že žalobkyně zaplatila společnosti Xzone s.r.o. na základě faktury č. 120800702 ze dne 11. 3. 2012 vyúčtovanou částku 37 090 EUR a na základě zálohové faktury č. ZP 120002 ze dne 12. 3. 2012 byla žalobkyně připravena přepravované zboží prodat na základě dohody se svým odběratelem do Francie za 40 050 EUR. Přepočtení EURa na české koruny byl soudem prvního stupně, jehož závěr odvolací soud potvrdil, proveden podle kurzu za 1 EURa ke dni 12. 3. 2012. Zůstala-li předmětem sporu po částečném zpětvzetí žaloby částka 968 048,55 Kč, její přiznání žalobkyni považoval odvolací soud za oprávněné. Změnil pouze rozhodnutí soudu prvního stupně v přiznání úroků z prodlení z této částky, a to s ohledem na zjištění z obsahu spisu, podle něhož žalobkyně předložila soudu výzvu k náhradě škody, kterou žalobkyně vyzvala žalovanou k náhradě škody již dne 1. 8. 2012.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání s tím, že jeho přípustnost podle § 237 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) spatřuje v tom, že dovoláním napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, resp. při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, a to otázky, týkající se právních vztahů plynoucích z aplikace Úmluvy CMR, kdy na tyto právní vztahy odvolací soud bez dalšího aplikoval ustanovení § 420 a násl. obč. zák., konkrétně otázky, zda-li může osoba, která není účastníkem přepravní smlouvy v mezinárodní silniční nákladní dopravě, uplatňovat vůči dopravci nároky z odpovědnosti za ztrátu zásilky, které podle Úmluvy CMR přísluší pouze odesílateli a příjemci, jako oprávněným osobám, a kterou dále dovolatelka specifikovala tak, jestli se v případě podpůrné aplikace národního práva na právní vztahy z přepravní smlouvy při mezinárodní silniční nákladní dopravě může dopravce dovolávat těch ustanovení Úmluvy CMR, která vylučují jeho odpovědnost nebo která určují nebo omezují rozsah náhrady škody, kterou je možné vůči dopravci uplatňovat.

Dovolatelka má za to, že aplikováním národní úpravy v dané věci, byla popřena aplikační přednost Úmluvy CMR před zákonem a její účel komplexní úpravy odpovědnosti dopravce za škodu vzniklou na přepravované zásilce. V případě, že by bylo možné aplikací (výkladem) národního práva dovozovat nároky jiných než Úmluvou oprávněných osob vůči dopravcům a tito by se nemohli Úmluvy CMR co do limitů své odpovědnosti ani dovolávat, byl by podle dovolatelky narušen mezinárodně nastavený systém podmínek odpovědnosti dopravců, čímž by Úmluva CMR pozbyla svého významu.

Žalovaná je přesvědčena, že odvolací soud nesprávně právně posoudil věc co do aktivní legitimace žalobkyně, resp. odpovědnosti žalované za škodu vůči žalobkyni v důsledku ztráty zásilky a též ohledně výše přiznaného nároku.

Podle dovolatelky komplexní úprava odpovědnosti dopravce za ztrátu zásilky v čl. 17 a násl. Úmluvy CMR vylučuje, aby osoba odlišná od odesílatele či příjemce, kterými žalobkyně nebyla, uplatňovala vůči dopravci jakékoli nároky. Zdůraznila, že mezi žalobkyní a žalovanou nebyla uzavřena smlouva o přepravě. V této souvislosti poukázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu, zabývající se povahou komplexní úpravy přepravní smlouvy v mezinárodní silniční nákladní přepravě v Úmluvě CMR (rozsudek sp. zn. 32 Cdo 5121/2007 a sp. zn. 32 Cdo 1658/2009). Má za to, že na předmětný případ nelze aplikovat rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 379/2001, rozšiřující odpovědnost škůdce za škodu z porušení smlouvy (delikt ní odpovědnost) i vůči osobě stojící mimo závazkový smluvní vztah, kdy odpovědnost za škodu je dovozována z občanského zákoníku, před kterým má ale Úmluva CMR aplikační přednost, jedná se o normu vyšší právní síly. Dovolatelka oběma soudům vytýká, že se nezabývaly její argumentací možného dopadu ustanovení Úmluvy CMR na řešený případ s ohledem na znění čl. 28 Úmluvy CMR, který počítá i s možností uplatňování nároků osobami stojícími mimo přepravní smlouvu, je-li v čl. 28 stanoveno: „Může-li ztráta zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty u přepravy, na kterou se vztahuje tato Úmluva, vést podle příslušných právních předpisů k uplatnění mimosmluvních nároků, může se dopravce odvolat na ta ustanovení Úmluvy, která vylučují jeho odpovědnost nebo která určují nebo omezují rozsah náhrady škody.“ Dovolatelka dále namítá, že oba soudy opomenuly, resp. se nezabývaly její výhradou, týkající se omezení náhradové povinnosti vůči žalobkyni na základě čl. 28 Úmluvy CMR. Poukázala v této souvislosti na čl. 23 odst. 4 Úmluvy CMR, podle něhož se hradí kromě hodnoty zásilky pouze dovozní, clo a jiné výlohy vzniklé v souvislosti s přepravou zásilky, přičemž jiné škody se nehradí. Má tedy za to, že požadavek na úhradu ušlého zisku ve výši 75 610,24 Kč, který soudy zahrnuly do celkové žalobkyni přiznané škody, kterou má žalovaná žalobkyni uhradit, je zjevně nedůvodný. S poukazem na čl. 23 odst. 1 Úmluvy CMR, podle něhož se náhrada škody vypočítá z hodnoty zásilky v místě a době jejího převzetí k přepravě, namítá, že žalobkyně při stanovení hodnoty zásilky vycházela z kupní ceny zboží, avšak z rozhodnutí není zřejmé, zda tato cena odpovídala běžné tržní ceně. Je přesvědčena, že při stanovení náhrady škody je nutné přihlížet k náhradovému limitu podle čl. 23 odst. 3 Úmluvy CMR, kdy náhrada škody nesmí přesahovat 8,33 zúčtovacích jednotek za kilogram chybějící hrubé hmotnosti (v daném případě 177 Kg x 8,33 x 29 Kč). Požadavek na úhradu hodnoty zásilky ve výši 938 742 Kč, tak podle dovolatelky nereflektuje výše uvedený limit náhrady škody. Dovolatelka uzavřela, že podle jejího názoru je možné Úmluvu CMR aplikovat i v případě uplatnění mimosmluvní odpovědnosti a je nutné bez dalšího aplikovat ustanovení Úmluvy určující způsob stanovení náhrady škody a nárok žalobkyně v tomto rozsahu určeném Úmluvou CMR omezit. Namítá, že její obranou proti výši uplatněného nároku se oba soudy vůbec nezabývaly. Navrhla proto, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil, popřípadě změnil tak, že žaloba se v celém rozsahu zamítá.

Nejvyšší soud, jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.), po zjištění, že dovolání bylo podáno včas osobou oprávněnou, tedy účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), která je řádně zastoupena (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se zabýval přípustností podaného dovolání.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí

odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Nejvyšší soud, dospěl k závěru, že dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné, neboť rozhodnutím odvolacího soudu se odvolací řízení končí a napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, a to, zda-li může osoba, která není účastníkem přepravní smlouvy v mezinárodní silniční nákladní přepravě, uplatňovat vůči dopravci nároky z odpovědnosti za ztrátu zásilky, které podle Úmluvy CMR přísluší pouze odesílateli a příjemci, jako oprávněným osobám, a otázky, jestli se v případě podpůrné aplikace národního práva na právní vztahy z přepravní smlouvy při mezinárodní silniční nákladní přepravě může dopravce dovolávat těch ustanovení Úmluvy CMR, která vylučují jeho odpovědnost nebo která určují nebo omezují rozsah náhrady škody, kterou je možné vůči dopravci uplatňovat.

Nejvyšší soud posuzoval, zda je dovolání žalované podle § 241a odst. 1 o. s. ř. důvodné. Zabýval se nejprve otázkou, zda je žalobkyně aktivně legitimovanou osobou v dané věci.

Úmluva CMR je unifikační úmluvou, jejímž účelem je sjednotit úpravu podmínek přepravní smlouvy v mezinárodní silniční nákladní dopravě (srov. znění preambule Úmluvy CMR). Z povahy věci proto i výklad Úmluvy by měl být postaven na stejném základě ve všech smluvních státech, bez ohledu na to, ve kterém státě je nárok uplatňován. Pojmy Úmluvy je tak třeba interpretovat nezávisle na jejich významu v právu vnitrostátním (neodkazuje-li na ně Úmluva přímo). Dosažení obdobného účinku Úmluvy CMR ve všech signatářských státech vyžaduje autonomní výklad, který je činěn též s přihlédnutím k účelu, cílům a systematickému uspořádání Úmluvy.

Výše uvedený závěr je třeba aplikovat s ohledem na faktickou povahu Úmluvy CMR, která sama o sobě není všeobsažná a zároveň zde neexistuje mezinárodní soudní těleso, které by bylo schopné utvářet skutečně autonomní výklad smlouvy. Při výkladu je tak třeba přihlédnout i k zahraničním soudním rozhodnutím; potud lze mluvit o autonomním výkladu. Autonomní interpretace v případě Úmluvy CMR představuje proto takový výklad, který respektuje co nejlepší sledování účelu a cíle Úmluvy a je v souladu s určitou obecnou rozhodovací praxí napříč signatářskými státy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 23 Cdo 888/2011, dostupného na www.nsoud.cz).

Obecně Úmluva CMR svěřuje aktivní legitimaci k nárokům vyplývajícím z Úmluvy samotné stranám smlouvy (jakožto osobám, které smlouvu sjednaly), tj. příjemci (čl. 13 odst. 1 Úmluvy) a odesílateli. U odesílatele je toto právo podle judikatury spjata zejména s oprávněním nakládat se zásilkou [srov. Loewe R., *Commentary on the convention of 19 may 1956 on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR)*, 1975, s. 41, dostupné z <<http://folk.uio.no/erikro/WWW/cog/commentaryCMR.pdf>>. Rozsudek OGH Vídeň ze dne 12. 4. 1984, sp. zn. 6 Ob 727/83 in Sedláček P., *Úmluva CMR (Komentář)*, Mezinárodní silniční nákladní doprava, VOX, Praha, 2009, s. 218]. Z hlediska smluvní odpovědnosti žalobkyně, která nebyla stranou přepravní smlouvy, odesílatelem ani příjemcem zásilky, nebyla z pohledu Úmluvy CMR aktivně legitimovanou osobou. Nicméně je třeba vzít v úvahu čl. 28 odst. 1 Úmluvy CMR, který stanoví: „Může-li ztráta zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty u přepravy, na kterou se vztahuje tato Úmluva, vést podle příslušných právních předpisů k uplatnění mimosmluvních nároků, může se dopravce odvolat na ta ustanovení Úmluvy, která vylučují jeho odpovědnost nebo která určují nebo omezují rozsah náhrady škody.“ Na základě gramatického výkladu tohoto ustanovení lze dospět k závěru, že toto ustanovení připouští uplatnění mimosmluvních nároků (i s ohledem na to, že žádné ustanovení Úmluvy CMR je výslovně nevylučuje) a to i v případě ztráty, poškození nebo překročení

dodací lhůty zásilky. Tyto mimosmluvní nároky pak mohou vyplývat z příslušných ustanovení národních právních řádů, nesmějí však odporovat Úmluvě CMR a jejím kogentním ustanovením (srov. Sedláček P., Úmluva CMR - Komentář, Mezinárodní silniční nákladní doprava, VOX, Praha, 2009, s. 463 a 466). K tomu např. i rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 28. 4. 1988 sp. zn. I ZR 32/86 (dostupné z <https://research.wolterskluwer-online.de/document/e8bae5bf-3e89-4bca-ba6f-bf448f372228>), kdy uvedený soud připustil možnost uplatnění mimosmluvních nároků z deliktního jednání dopravce, neboť je Úmluva CMR nevylučuje. Je možno poukázat i na rozhodnutí Oberlandesgericht Köln ze dne 4. 7. 1995 sp. zn. 22 U 272/94 (dostupné z https://www.justiz.nrw.de/nrwe/olgs/koeln/j1995/22_U_272_94urteil19950704.html), které připouští žaloby třetích osob. Podle právní věty předmětného rozsudku se omezení odpovědnosti podle čl. 28 CMR vztahuje též na nároky třetích osob na náhradu škody plynoucí z mimosmluvního závazkového vztahu (deliktische Ersatzansprüche).

Nejvyšší soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že na první otázku, týkající se aktivní legitimace žalobkyně, je namíste odpovědět tak, že Úmluva CMR mimosmluvní odpovědnost dopravce nevylučuje a žalobkyně aktivní legitimací ve sporu disponuje za splnění předpokladu, že je aktivní žalobní legitimace založena na rozhodném právu, jelikož Úmluva CMR uplatnění mimosmluvních nároků nevylučuje a dále ani neupravuje. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 379/2001 (uveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod označením 56/2004), dospěl dovolací soud k závěru, že porušení smluvní povinnosti je protiprávním úkonem i ve vztahu k poškozenému, který není účastníkem smlouvy, měl-li závazek, k jehož porušení došlo, dopad do právní sféry poškozeného, může být aktivní legitimace žalobkyně, pro uplatnění nároku na náhradu vůči žalované z titulu deliktní odpovědnosti žalované za škodu vzniklou žalobkyni, založena. Poukázala-li dovolatelka v dané souvislosti s řešenou otázkou na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2008, sp. zn. 32 Cdo 5121/2007 a ze dne 20. 4. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1658/2009, zabývající se povahou komplexní úpravy přepravní smlouvy v mezinárodní silniční nákladní přepravě v Úmluvě CMR, je nutno konstatovat, že tato rozhodnutí nezpochybňují, že Úmluva CMR, jakožto mezinárodní smlouva, má aplikační přednost před vnitrostátním právem a že teprve otázky Úmluvou neupravené jsou ponechány úpravě vnitrostátního práva. Navíc rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2008, sp. zn. 32 Cdo 5121/2007, řešil primárně otázku promlčení nároku z přepravy, kdy přepravní smlouva byla uzavřena mezi žalobkyní a žalovanou, a v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1658/2009, byla aktivní legitimace žalobkyně prokázána smlouvami o postoupení pohledávky.

Nejvyšší soud se dále při přezkoumání právního závěru odvolacího soudu zabýval dovolatelkou poukazovanou možností aplikace čl. 28 Úmluvy CMR na řešení dané věci, tedy otázkou, zda omezení, resp. vyloučení, odpovědnosti dopravce, podle čl. 28 odst. 1 Úmluvy CMR připouští či vylučuje (a případně v jakém rozsahu) i nároky třetích osob, které se v důsledku ztráty zásilky, jejího poškození či prodlení s dodáním mohou cítit poškozeny.

V česká literatuře (srov. Sedláček P., Úmluva CMR - Komentář, Mezinárodní silniční nákladní doprava, VOX, Praha, 2009, s. 467) a zahraniční literatuře (srov. Clarke A. M., International Carriage of Goods by Road: CMR, 2009, Informalaw: London, s. 213-214 a Hill D. J., CMR: Contracts for the International Carriage of Goods by Road, Informalaw: Routledge, 2017, s. 219-220) lze vysledovat závěry podporující výklad, podle kterého ustanovení čl. 28 Úmluvy nevylučuje a neomezuje nároky třetích osob vůči dopravci, které se nezakládají na smluvní odpovědnosti vyplývající z přepravní smlouvy.

Autor „Sedláček“, uvádí, že vlastník zásilky bude oprávněn po dopravci vymáhat např. ušlý zisk či jiné výlohy spojené se ztrátou zásilky, aniž by byl stranou přepravní smlouvy (srov. Sedláček P., Úmluva CMR - Komentář, Mezinárodní silniční nákladní doprava, VOX, Praha, 2009, s. 467).

Autor „Clarke“ ve svém komentáři k CMR uvádí, že účelem čl. 28 CMR je zachovat rozdělení odpovědnosti a rizika v rámci CMR: „Dopravce, který je vyviněn podle CMR, by neměl mít širší rozsah odpovědnosti na základě stejných skutkových okolností jen z důvodu, že se jedná o deliktní odpovědnost. Pokud jde o „ztrátu zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty u přepravy, na kterou se vztahuje tato Úmluva“, tak by nemělo dojít k tomu, aby byly nároky založené na deliktní odpovědnosti širší než nároky uplatněné na základě CMR. Doslovný výklad tohoto ustanovení by však vyloučil veškerou dopravcovu odpovědnost – včetně dopravcovi smluvní odpovědnosti založené mimo CMR například pro nepřevzetí zboží. To by však přesahovalo účel čl. 28 Úmluvy CMR. Aby k takové situaci nedocházelo, je nutné vykládat dotčené ustanovení jako: „ztrátu zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty u přepravy, za kterou je dopravce odpovědný podle CMR“. Z toho vyplývá, že žaloba proti dopravci založená mimo působnost Úmluvy CMR, ať už je založená na smlouvě, deliktu nebo zákonu, není článkem 28 dotčena. Toto tvrzení podléhá jedné výjimce: soudy, zejména v Rakousku a Německu, podřídily žaloby založené na nárocích mimo CMR pod promlčecí lhůtu podle čl. 32 Úmluvy CMR, nikoli však v důsledku článku 28, ale na základě svého výkladu čl. 32 (srov. Clarke A. M., *International Carriage of Goods by Road: CMR*, 2009, Informalaw: London, s. 213-214).

Autor „Hill D. J.“ k působnosti ustanovení čl. 28 Úmluvy CMR uvádí, že se omezující ustanovení čl. 28 týká pouze nároků týkajících se „ztráty zásilky, jejího poškození nebo překročení dodací lhůty u přepravy, na kterou se vztahuje tato Úmluva“, pokud je tedy nárok založen na jiném právním základu než na Úmluvě CMR, tak je čl. 28 bez užitku. Jako příklad pak uvádí nárok založený na tom, že dopravce zásilku k přepravě ani nepřevzal, jelikož čl. 17 Úmluvy CMR se zabývá pouze smluvní odpovědností dopravce za ztrátu, poškození nebo prodlení s dodáním zásilky, proto je-li nárok mimo Úmluvu CMR, přičemž není relevantní, jestli se jedná o smluvní nebo deliktní nárok, tak bude nedotčen čl. 28 Úmluvy CMR (srov. Hill D. J., *CMR: Contracts for the International Carriage of Goods by Road*, Informalaw: Routledge, s. 220).

Názory výše uvedených akademiků se opírají zejména o rozhodnutí rakouských soudů. Nejvyšší soud Rakouska ve svém rozhodnutí ze dne 14. 11. 1984, sp. zn. 1 Ob 587/84 (dostupné <https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_19841114_OGH0002_00100B00587_8400000_000>), uvedl, že Úmluva CMR neupravuje celou soukromoprávní problematiku vyplývající z přepravy zboží po silnicích. Úmluva CMR v zásadě upravuje odpovědnost dopravce (nebo sub-dopravce) za ztrátu či poškození zásilky nebo za překročení dodací lhůty, jakož i nárok na náhradu škody mezi několika dopravci (regres) z těchto škod. Čl. 17 taktéž dle rakouského soudu vyčerpávajícím způsobem upravuje odpovědnost dopravce za ztrátu nebo zničení zásilky nebo za překročení dodací lhůty u přepravy, na kterou se vztahuje Úmluva CMR, za předpokladu, že škoda vznikne v době, kdy je za zásilku odpovědný dopravce. Odpovědnost dopravce za škodu, která nenastane na samotném nákladu, ale porušením smluvních povinností stanovují zvláštní ustanovení Úmluvy CMR, a to čl. 7 odst. 3 (neúplnost nákladního listu), čl. 11 odst. 3 (ztráta nebo nesprávné použití dokladů), čl. 12 odst. 7 (nedodržení pokynů přepravy), čl. 21 (nevybrání dobírky). Ustanovení omezující odpovědnost podle čl. 23 Úmluvy CMR je pak aplikovatelné pouze v případě, že dopravce je povinen uhradit škodu „podle ustanovení této Úmluvy“. Pokud Úmluva CMR neobsahuje zvláštní ustanovení, tak se použijí obecná ustanovení o odpovědnosti podle vnitrostátního práva. Ani z ustanovení čl. 28 Úmluvy CMR nelze dovodit opak. Toto ustanovení pouze stanoví, že pokud dopravce neodpovídá za nároky (za ztrátu zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty) na základě Úmluvy CMR, nýbrž na základě vnitrostátními předpisy zakotvené mimosmluvní odpovědnosti, tak se daný dopravce může spolehnout na ustanovení Úmluvy CMR vylučující nebo omezující odpovědnost. Přestože se tedy poškození mohou svého nároku dovolávat skrze vnitrostátní právo, tak nebudou ve výhodnějším postavení, než když si nárokují odpovědnost dle CMR. K obdobnému závěru dospěl i Nejvyšší soud Rakouska i ve svém rozhodnutí ze dne 12. 12. 1984, sp. zn. 1 Ob 643+644/84 (dostupné z <https://rdb.manz.at/document/ris.just.JJT_19841212_OGH0002_00100B00643_8400000_000>).

I komentář prof. Loewa (dostupné z <http://folk.uio.no/erikro/WWW/cog/commentaryCMR.pdf>), který jej vyhotovil jako člen Řídící rady Mezinárodního ústavu pro sjednocení mezinárodního práva soukromého (UNIDROIT), uvádí, že úprava čl. 28 Úmluvy CMR byla přijata, aby pokryla dva případy. Tím prvním je situace, kdy osoba uplatňující nárok může tento nárok uplatnit podle Úmluvy CMR ale i podle aplikovatelného národního práva, přičemž v druhém případě by měl takový nárok mimosmluvní povahu. Ustanovení čl. 28 Úmluvy CMR v takovém případě zabraňuje obcházení ustanovení Úmluvy CMR. V druhé situaci se čl. 28 vztahuje taktéž na nároky osob, které nemohou (dle Úmluvy CMR) vymáhat práva stanovená Úmluvou CMR proti dopravci – jako příklad uvedl případ příkazce, který využil zprostředkovatele, jehož práva nepřešla na příkazce. Článek 28 v takových případech umožňuje dopravci, aby se dovolával ustanovení Úmluvy CMR, která vylučují jeho odpovědnost nebo limitují výši náhrady škody (srov. Loewe R., Commentary on the convention of 19 may 1956 on the Contract for the International Carriage of Goods by Road (CMR), 1975, s. 58 – 59).

Nejvyšší soud na základě výše uvedeného výkladu a účelu čl. 28 Úmluvy, jakož i celé Úmluvy CMR, dospěl k závěru, že čl. 28 Úmluvy CMR dopadá i na situace, kdy se osoba na základě národního práva domáhá nároků, které jsou upravené Úmluvou CMR. Dopravce se tedy v takovém případě může odvolat na omezující ustanovení Úmluvy, avšak pouze vůči nárokům vyplývajícím z Úmluvy CMR a týkajících se „ztráty zásilky, jejího poškození nebo překročení dodací lhůty u přepravy, na kterou se vztahuje tato Úmluva“.

Nejvyšší soud přisvědčil dovolatelce, že odvolací soud, stejně jako soud prvního stupně, se dopustily nesprávného právního posouzení, jestliže neposuzovaly oprávněnost výše uplatněného nároku žalobkyně na náhradu škody s přihlédnutím k omezujícím ustanovením Úmluvy CMR vůči nárokům týkajících se ztráty zásilky (čl. 23 Úmluvy).

Podle čl. 23 odst. 1 Úmluvy CMR se vypočítá se náhrada z hodnoty zásilky v místě a době jejího převzetí k přepravě. Nikoliv v místě a čase dodání zboží. Při určení hodnoty zásilky se podle čl. 23 odst. 2 Úmluvy CMR vychází burzovní ceny, a není-li burzovní cena, podle běžné tržní ceny, a není-li ani burzovní ani běžná tržní cena, podle obecné hodnoty zboží stejné povahy a jakosti. Odvolací soud přitom při určení hodnoty zásilky vycházel pouze z faktury ze dne 11. 3. 2012, vystavené na kupní cenu zboží a cenu dopravy, a z faktury ze dne 12. 3. 2012, která měla dokládat ušlý zisk žalobkyně ve výši 2 960 EUR. Přepočítání na české koruny provedl podle kurzu za 1 EUR ke dni 12. 3. 2012. Nejvyšší soud přitom již v usnesení ze dne 26. 7. 2011, sp. zn. 32 Cdo 1960/2010, dostupný na www.nsoud.cz, učinil závěr, že odvolací soud správně aplikoval čl. 23 vyhlášky č. [11/1975](#) Sb. o Úmluvě o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), považoval-li pro určení hodnoty zásilky za rozhodující, jakou cenu měla zásilka v době převzetí k přepravě žalovanou, a nikoli to, za jakou cenu žalobkyně přepravované zboží od svého dodavatele koupila.

Soud se tedy v dalším řízení bude zabývat při určení náhrady škody žalobkyně nejprve posouzením hodnoty ztracené zásilky v místě a době jejího převzetí k přepravě s ohledem na zjištění její ceny ve smyslu čl. 23 odst. 2 Úmluvy CMR a omezujícího ustanovení čl. 23 odst. 3 Úmluvy CMR, podle něhož náhrada škody nesmí přesahovat 8,33 zúčtovacích jednotek za kilogram chybějící hrubé hmotnosti, čehož se žalovaná v dovolání odůvodněně dovolává.

Nejvyšší soud se dále v souvislosti s řešenou otázkou omezujícího rozsahu možné náhrady škody, kterou je možné vůči dopravci ve smyslu Úmluvy CMR z mimo smluvní odpovědnosti uplatňovat, zabýval námitkou žalované k zahrnutí náhrady ušlého zisku žalobkyně do celkové náhrady škody, kterou má žalovaná podle rozhodnutí odvolacího soudu žalobkyni uhradit, a to s ohledem na čl. 23 odst. 4 Úmluvy CMR.

Podle čl. 23 odst. 4 Úmluvy CMR se hradí kromě hodnoty zásilky pouze dovozní, clo a jiné výlohy

vzniklé v souvislosti s přepravou zásilky, přičemž jiné škody se nehradí.

Podle čl. 26 Úmluvy CMR může odesílatel, zaplatí-li dohodnutý příplatek k přepravnému, udat v nákladním listě částku zvláštního zájmu na dodání zásilky pro případ její ztráty nebo poškození anebo překročení dodací lhůty (odstavec 1). Byl-li udán zvláštní zájem na dodání, může se nezávisle na náhradách škod stanovených v člancích 23, 24 a 25 požadovat náhrada dalších prokázaných škod až do částky udaného zájmu na dodání (odstavec 2).

Ve smyslu čl. 26 Úmluvy CMR lze přiznat tedy vyšší náhradu škody jen tehdy, byla-li podle čl. 24 a 26 Úmluvy udána cena zásilky nebo zvláštní zájem na dodání. Takové skutkové zjištění o ujednání, které by prolomilo limity náhrady škody stanovené Úmluvou CMR a odůvodňovalo by aplikaci čl. 26 Úmluvy CMR, z rozhodnutí odvolacího soudu však nevyplývá. Ustanovení čl. 23 odst. 1 Úmluvy, podle něhož se vypočítává náhrada škody z hodnoty zásilky, se náhrada zásadně poskytuje v podobě finančního plnění, je vyloučena náhrada ušlého zisku, jsou vyloučeny náhrady jakékoli přímé či nepřímé škody (srov. Sedláček P., Úmluva CMR - Komentář, Mezinárodní silniční nákladní doprava, VOX, Praha, 2009, s. 411, s odkazem na rozsudek rakouského OGH Vídeň ze dne 22. 3. 1994 - 4 Ob 1529/94 - Transportrecht 1994, str. 439 in Sedláček P., Úmluva CMR - Komentář s. 427, podle něhož: „Nepřímé škody (ušlý zisk a následné škody), které vznikly (jako důsledek škody na zásilce) na jiném majetku, se nenahrazují, ledaže by v důsledku poškození zásilky došlo též k prodlení s dodáním.“

Z uvedeného je tedy namístě učinit závěr, že náhrada škody spočívající v ušlém zisku žalobkyně by mohla být přiznána žalobkyni jedině za situace, že by v dané věci existovaly okolnosti, které umožňují prolomení limitu náhrady škody, uvedené v čl. 26 Úmluvy CMR.

Neposoudil-li odvolací soud, stejně jako soud prvního stupně, výši uplatněného nároku žalobkyně na náhradu škody s ohledem na určení hodnoty zásilky v místě a době jejího převzetí k přepravě a limity náhrady škody stanovené v Úmluvě CMR (čl. 23) správně, kdy tato právní úprava dopadá i na případ mimosmluvní odpovědnosti žalované v posuzované věci, je dovolání žalované podle § 241a odst. 1 o. s. ř. důvodné.

Nejvyšší soud proto napadený rozsudek odvolacího soudu bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil; jelikož důvody, pro které bylo rozhodnutí odvolacího soudu zrušeno, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.), v němž bude soud vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1, věta za středníkem o. s. ř.); soud rozhodne také o dosavadních nákladech řízení včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1, věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)

- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležité odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)